Laudáció Dr. Szép Sándor professzor úr tiszteletére
A Sapientia EMTE-Emlékérem átadásakor, 2026

Van egy mondat, amely szerint a siker hajlamos elhúzódni attól, aki meg akarja kaparintani, és odahúzódni ahhoz, aki másokat segít hozzá. Ha valaki bizonyítékot kérne rá, Szép Sándor professzor úr pályáját ajánlanám neki. Elismerésekben nincs hiány – a Magyar Érdemrend tisztikeresztjétől a professor emeritus címig –, de szinte mindegyik akkor talált rá, amikor ő éppen másokért dolgozott.

Etéden született, Petrozsényban érettségizett. A vegyészmérnöki pálya iránti érdeklődése – az ő szavával – a tizedik osztályban kristályosodott ki, Bara Árpád tanár úr kémiaszakkörében, a hatvanas évek közepén, amikor úgy látszott, a kémia meghódította a világot. 1967-ben kezdte tanulmányait a jászvásári Gheorghe Asachi Műszaki Főiskola ipari kémia karán. Ötödévesen tanársegédi állást ajánlottak neki, és nem mondott rögtön igent: akkor döntött, amikor megértette, hogy nem egyszerűen állást kap, hanem alkalmat a tanulásra. Harmincnégy évig élt ezzel az alkalommal, tanársegédtől professzorig.

Egy kis tanszéken kezdett el dolgozni, ahol munkamódszerré vált a középiskolából hozott értékrend: a munkát a legjobb tudással, odaadással és határidőre kell elvégezni. Megjegyzem ezt mind a mai napig vallja. Kutatóként a szilárd–fluid nemkatalitikus folyamatok foglalkoztatták; 143 tudományos közlemény és kilenc szabadalom szerzője. A szódagyártás modellezésére kidolgozott módszerét a Chemical Abstracts is referálta, a szakirodalom pedig azóta is egy kötőjellel, egy kollégája nevével összekapcsolva jegyzi. Talán nem véletlenül.

Tanárként egy mondatot hozott magával Jászvásárról. A hetvenes években hallotta Amerikából hazatért dékánjától, aki a szokásos módon kezdte – „Elvtársaim…” –, a folytatás viszont nem a kor szótárából való volt: „nem az oktatóért van a hallgató, hanem a hallgatóért az oktató”. Szép Sándor ezt fél évszázadon át komolyan vette.

Jászvásáron csaknem négy évtizedet élt, de az igazi otthon a szülőföld maradt – ahogy mondja: „otthonról jártunk haza”. Egy hazaútján tudta meg, hogy a csíkszeredai kar dékánja régi ismerőse, Lányi Szabolcs. 2002 augusztusában felkereste, és a látogatásból meghívás lett. Előbb ingázott, 2004-ben döntött a végleges hazatérésről, 2006-tól pedig a Sapientia főállású oktatója lett. Hazahúzta a család, és vonzotta a csíkszeredai hallgatók másféle értékrendje. Csapot-papot, harmincnégy év egyetemi pályát hagyott ott, és beállt egy olyan intézménybe, amelynek akkor még csak ideiglenes működési engedélye volt. Anyanyelvén kellett megtanulnia azt, amit addig románul tanított – huszonkilenc jegyzete és könyve között ma magyar nyelvűek is vannak.

Még 2006-ban Dávid László rektor felkérésére a minőségbiztosításért felelős rektorhelyettes lett. A tét az volt, hogy az ideiglenes akkreditációból végleges legyen. Az egyetem intézményi akkreditációja 2010-ben sikerrel zárult. Ez sok ember közös eredménye – és éppen az ilyen munkában derül ki, ki az igazi csapatjátékos. Az akkreditáció ugyanis nem ünnepi pillanatokból áll, hanem szabályzatokból, amelyeknek egymáshoz és a törvényekhez is illeszkedniük kell. Szép Sándor éveken át azon dolgozott, hogy ez a rendszer összeálljon. Egy ilyen rendszeren, akárcsak egy jó mesterember munkáján, meglátszik a gondosság: a tiszta illesztéseken, a világos mondatokon és a végeredmény egyszerűségén. A jó szabályzatot ráadásul senki sem veszi észre, csak a rosszat: amelyikből kimaradt egy eset, amelyiknek két cikkelye ellentmond egymásnak, amelyiket háromféleképpen lehet érteni. Munkájának talán az a legnagyobb dicsérete, hogy ma sokan nem is tudják, mennyi mindenben benne van. Szép Sándornál nem létezik félmunka: nem hagyott maga után félig végiggondolt cikkelyt, félig kész szabályzatot, félig megválaszolt kérdést. Ha kellett, nemet mondott a kivételre és a kiskapura – nem a szigor kedvéért, hanem mert tudta, hogy egy

félmegoldás később mindenkinek többe kerül. Munkájának talán az a legnagyobb dicsérete, hogy ma sokan nem is tudják, mennyi mindenben benne van.

Ott volt az első intézményi akkreditációnál, és ott volt a legutóbbinál is. Ez utóbbiról már saját tapasztalatból beszélhetek: együtt gondolkodtunk a feltett kérdésekre adandó válaszokon. Hamar egymásra hangolódtunk, és ekkor eszméltem rá, hogy Szép professzor úr ízig-vérig érzi és átlátja az egyetem működését és szabályzatait. Van a gondolkodásában valami tudományos pragmatikusság, amely a bonyolult összefüggéseket is kikristályosítja – így tudtuk azokat egyszerű, logikus válaszokká kovácsolni.

Amikor rektorhelyettesként leköszönt, egy interjúban azt mondta magáról: nem megálmodója és nem alapítója volt a Sapientiának, hanem egyszerű „munkása". Az ítéletet kétszer is másokra bízta – hogy milyen oktató, mondják meg a hallgatók; hogy mennyit sikerült elérnie, azt nem neki kell megítélnie. Hozzátette, hogy összefogással ez a fiatal oktatókból álló intézmény többet hozhat ki magából, mint amennyit az olyan „leköszönő öregfiúk" összehoztak, mint ő. Ennél nagyobb bizalmat búcsúzó vezető nem szavazhat az utódainak – és komolyan is gondolta.

Lehet, hogy nem ő álmodta meg ezt az egyetemet. De ahhoz, hogy egy álomból akkreditált egyetem legyen, éppen ilyen "munkásokra" van szükség. Nagy öröm a közösségünk számára, hogy a huszonöt éves egyetem születésnapján éppen őt köszönthetjük, aki ennek a negyedszázadnak több mint húsz évét velünk töltötte. A siker, úgy látszik, ezúttal is tudta, kihez kell odahúzódnia.

Tisztelt Professzor Úr! Az ítéletet annak idején ránk bízta – ma meghozzuk. Fogadja a Sapientia EMTE-Emlékérmet, és vele a kollégák háláját, akikkel együtt dolgozott, és a hallgatókét, akikért dolgozott. Örülünk, hogy most is szívén viseli az egyetem ügyes-bajos dolgait, pl. nemrégiben rengeteg munkával összeállította a csíkszeredai mérnökképzés kronológiáját, tanácsaival, meglátásaival mind a mai napig segíti a Vezetőtanács munkáját. Isten éltesse!

Kolozsvár, 2026. Október 3. dr. Farkas Csaba